Långaryds IF

Motion
Extern visselblåsartjänst för RF

Svensk idrott behöver en helt extern oberoende visselblåsartjänst till vilken man anonymt kan tipsa om missförhållanden.
Det finns en rad olika motiv för att inrätta en extern visselblåsartjänst och flera grundläggande kriterier som måste uppfyllas för att en visselblåsarfunktionen skall fungera.

Många kommuner och större företag anser att det är en trovärdighetsfråga att medarbetare, leverantörer och allmänheten skall kunna informera om missförhållanden som upptäcks. Det kan ju handla om allt från sexuella övergrepp till chefer som tar mutor, begår brott eller annat som ledningen eventuellt vill göra allt för att dölja.
De flesta har också insett att det inte är trovärdigt att ha en mottagning av sådan känslig info internt. Visselblåsarfunktionen måste därför ligga utanför den egna organisationen. Detta gäller även inom idrotten.
Vanligast är att man anlitar en extern advokatfirma som håller i visselblåsarfunktionen och att man skriver ett tydligt uppdragsavtal om hur tjänsten skall skötas för att ledningen inte skall kunna utöva påverkan och för hur visselblåsares anonymitet skall kunna garanteras.
Att visselblåsarfunktionen är oberoende och fristående är också mycket viktigt för att folk skall våga höra av sig om de upptäcker oegentligheter.
Ingen vill rapportera problem om man tror att tjänsten "läcker" och att chefer eller andra bakvägen får reda på vem som varslat och vad de sagt.
Man vill inte heller visselblåsa om man tror att det är meningslöst och problemen som rapporteras sopas under mattan.
Visselblåsarfunktioner får ofta ta emot viktig, känslig information som fel hanterad kan leda till betydande risk för repressalier mot den som visselblåst. Det är därför oerhört viktigt att de som arbetar på visselblåsarfunktionen har kompetens och integritet att kunna ta emot, förstå och hantera informationen som lämnas.
En visselblåsarfunktion kan ju också missbrukas genom falska larm och försök till smutskastning. De som jobbar på visselblåsarfunktionen måste därför ha kompetens att kunna bedöma och verifiera innehållet i olika varsel utan att röja visselblåsarens identitet.
När varsel kommer in måste informationen som lämnas bedömas och verifieras. Finns det tydliga bevis (t.ex mailkonversationer, avtal, kontoutdrag som visar överföringar eller kanske bandinspelningar eller annat) så blir det enklare men om informationen är svår att verifiera så behöver det genomföras utredningar. Visselblåsarfunktionen behöver veta hur man hanterar sådana situationer.
Hanterar man det fel så vågar ingen någonsin lita på visselblåsarfunktionen igen.
I svensk lagstiftning finns ett skydd för offentligt anställda som lämnar information till media och/eller visselblåsarfunktioner.

I skollagen finns ett inskrivet förbud mot repressalier mot varslar. Men i privat sektor och i idrottsrörelsen saknas sådant skydd.
Det i kombination med föreningarnas och förbundets rätt att fatta interna beslut om t.ex laguttagningar, vem som får representera klubben/förbundet på tävlingar, hur träningsgrupper skall se ut mm gör att dörren är vidöppen för att kunna rikta direkta eller maskerade sanktioner mot visselblåsare eller de som kan komma att visselblåsa.
Avsaknaden av skydd för visselblåsare i idrotten gör att den som visselblåser löper en stor risk att drabbas av sanktioner eller repressalier.
Hur gör man då för att hantera detta?
I Schweiz har regeringen insett att en visselblåsarfunktion för idrottsrörelsen måste vara fristående och ligga utanför förbundsvärlden. Man har därför inrättat en statligt finansierad idrottsvisselblåsartjänst som sköts av en av landets främsta advokatfirmor. Kanada går nu samma väg.
Givet de problem som uppdagats under senare tid anser vi att det är dags att även RF går i samma riktning.
Den visselblåsarfunktion som RF upprättat lever inte upp till grundläggande krav om oberoende, sekretess, kompetens eller resurser.
Svensk idrott är i behov av en extern professionell visselblåsarfunktion i linje med vad som nu skapas i andra länder.

När misstankar om oegentligheter uppstår behöver dessa hanteras skyndsamt, oberoende och med säkerställande av hög grad av tillförlitlighet. I vissa fall medför rapporter behov av mer omfattande utredning.
Detta kräver ofta stora resurser, som kan vara svåra att frisätta internt. Det kan också vara svårt att upprätthålla en tillräckligt hög grad av trovärdighet om utredningen sker helt internt, särskilt i organisationer där en fristående utredningsorganisation saknas. Ofta inbegriper också internutredningar svåra juridiska överväganden.
RF behöver anlita en extern och från förbundet oberoende advokatfirma som tillhandahåller en visselblåsartjänst och som tar emot och hanterar misstankar om oegentligheter och som kan initiera och genomföra utredningar.
Genom att anlita en advokatfirma med advokatsekretess tillförsäkras medlemmarna tryggheten att utredningar genomförs av oberoende parter och blir och skyddade från insyn och påverkan från förbundet. Att utredningen genomförs externt bidrar till trovärdighet, såväl internt som externt.

Förslag till beslut:

Att mötet ge RF´s styrelse i uppdrag att anlita en helt oberoende advokatfirma med uppdraget att inrätta en extern visselblåsartjänst. Kostnaden för visselblåsartjänsten skall betalas av RF.

Förfrågningsunderlag, utvärdering av inkomna offerter, motivet för val av en viss firma och slutligen även det undertecknade uppdragsbrev skall göras offentligt genom publikation på RF´s hemsida.

Visselblåsartjänsten skall vara igång senast 31 december 2025.

Långaryds IF / Ordförande Thomas Magnusson

Långaryd 20241230